FET D'ARMES

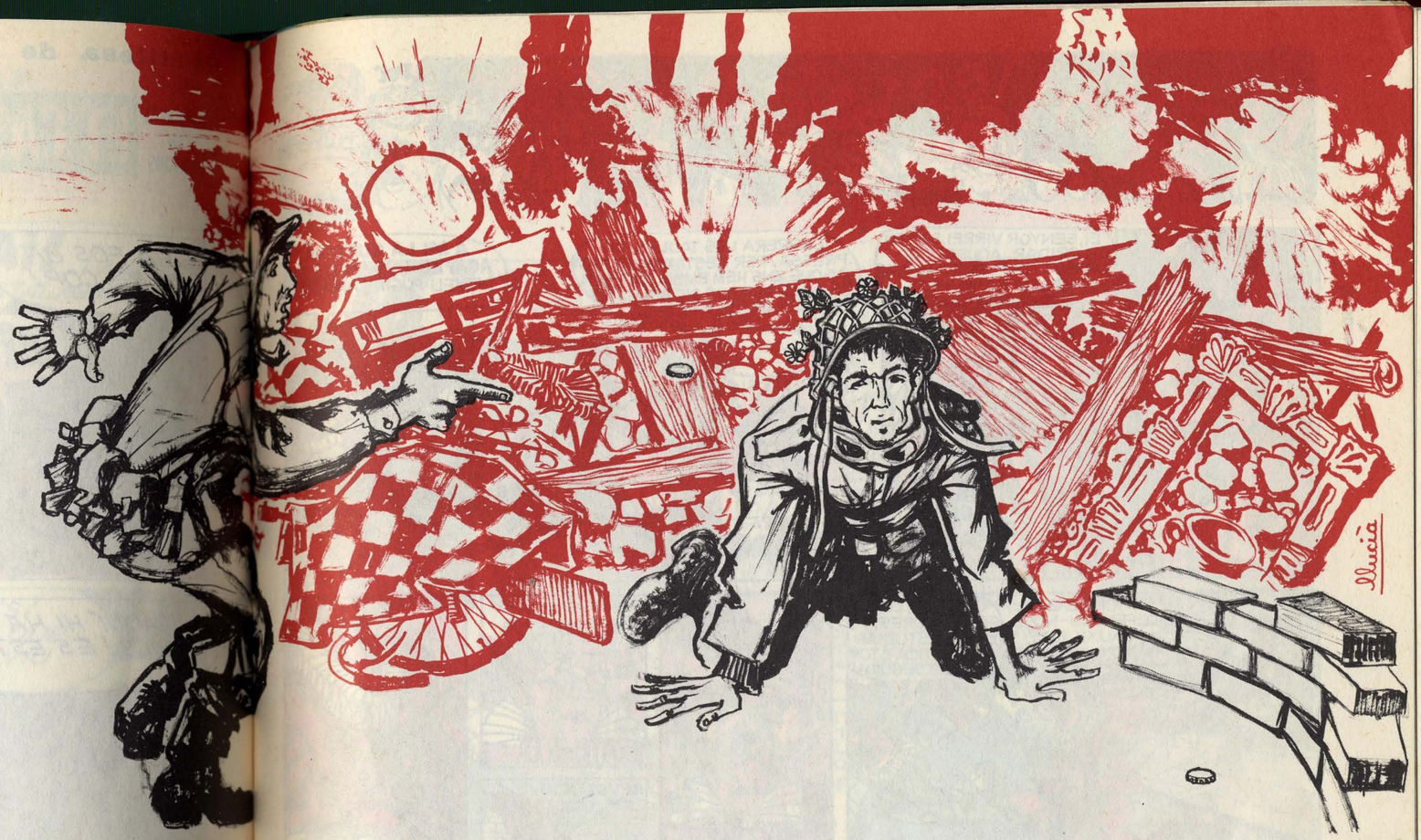

ELS CONTES DE PERE CALDERS

Pere Calders vist pel caricaturista Gin

De la mateixa manera que hi ha escriptors que es dediquen, especialment, a escriure poemes, i són anomenats poetes, i d'altres que escriuen sobretot novelles, i són anomenats novellistes, n'hi ha que es dediquen a escriure contes i aleshores, reben el nom de contistes o narradors. Un conte, doncs, és una narració curta que, contràriament a allò que molts creuen, no va sempre destinat als nois i les noies. Hi ha contes que són autèntiques obres mestres de la literatura universal, com ara els que van escriure l'italià Bocaccio, el rus Txèkov, o l'irlandès Joyce. Sense deixar de banda els dels nostres autors, com ara Víctor Català i Joaquim Ruyra.

Un dels escriptors catalans actuals que s'han dedicat a aquest gènere literari —el conte o narració curta— amb més assiduïtat i que més partit n'ha tret, és en Pere Calders. Pere Calders és un collaborador de Cavall Fort i els contes seus que fins ara han aparegut a les nostres pàgines —*En començar el dia* (núm. 19), *La finestra* (núm. 75), etcètera— van ser escrits per a la nostra revista. Però el conte que avui reproduïm en aquestes pàgines, forma part d'un recull que es diu *Cròniques de la veritat oculta*, que l'any 1954 va obtenir el premi "Víctor Català", que és un premi que es dóna cada any a un conjunt de narracions curtes. Algun dia, sens dubte, llegireu aquest llibre, i veureu com es tracta, a més d'un llibre molt divertit, d'una gran obra literària.

Pere Calders va néixer a Barcelona l'any 1912. De molt jove es va donar a conèixer com a dibuixant però aviat va abandonar aquesta activitat per dedicar-se a les lletres. Ha viscut molts anys a Mèxic i moltes de les seves narracions —entre elles la novella *L'ombra de l'atzavara*, guanyadora del premi "Sant Jordi" de l'any 1963— són inspirades en les seves experiències d'aquell país i en la coneixença del caràcter dels seus habitants. Els contes de Pere Calders són animats per un sentit de la realitat i de l'humor molt característic de l'autor. Els seus personatges solen ser éssers senzills, corrents, però que un dia es veuen abocats a situacions insòlites, poc corrents. L'autor, aleshores, els fa moure i enraonar entre la imaginació i la realitat, i els tracta amb una ironia benigna que mai no es converteix en sarcasme, perquè els estima —els seus personatges— tal com si fossin persones vivents.

Les narracions breus de Pere Calders -incloent-hi les publicades a Cavall Fort-, van ser aplegades l'any 1968 en un gros volum que es diu *Tots els contes*.

A. J.

Un dia, fent guerra, vaig trobar-me separat de la meva gent, sense armes, sol i desemparat com mai. Em sentia una mica humiliat, perquè tot feia preveure que el meu concurs no devia ésser decisiu i la batalla feia via, amb un soroll i una quantitat de morts que esgarrifava.

Vaig asseure'm a la vora d'un camí per fer determinades reflexions sobre aquest estat de coses, i vet aquí que, de sobte, un paracaigudista vestit d'una manera estranya va prendre terra a prop meu. Sota la capa que portava, s'hi veia una metralladora i una bicicleta plegable, tot això dissimulat, és clar.

Va acostar-se'm i amb un accent estranger molt marcat em preguntà:

—¿Que em podríeu dir si vaig bé per anar a l'Ajuntament d'aquest poblet?

(Per allí, la setamana passada, hi havia un poble.)

—No sigueu ase —vaig dir-li—. Se us veu de seguida que sou un enemic, i si aneu cap allí us agafaran.

Això el va desconcertar, i després de fer un soroll amb els dits que denotava la seva ràbia:

—Ja m'ho semblava, que no ho havien previst tot —respongué—. ¿Què em fa falta? Quin és el detall que m'acusa?

—Aquest uniforme que porteu és caducat. Fa més de dos anys que el nostre general el va suprimir, donant a entendre que els temps havien canviat. Aneu mal informats, vosaltres.

—L'hem tret d'un diccionari —va dir-me amb tristesa.

Es va asseure al meu costat, aguantant-se el cap amb les mans, segons sembla per pensar amb més garanties. Jo me'l mirava i de cop li vaig dir:

—Vós i jo el que hauríem de fer és barallar-nos. Si portés armes com vós ja us ho diria d'una altra manera...

—No —digué—, no voldria. De fet estem fora del camp de batalla i els resultats que obtinguéssim no serien homologats oficialment. El que hem de fer és mirar d'entrar al camp, i allí, si ens toca, ens les mesurarem.

Provàrem fins a deu vegades d'entrar a la batalla, però una paret de bales i de fum ho impedia. Per mirar de descobrir una escletxa, pujàrem un petit turó que dominava l'espectacle. Des d'allí es veia que la guerra seguia amb una gran empenta i que hi havia tot el que podien demanar els generals.

L'enemic em digué:

—Vist des d'aquí fa l'efecte que, segons com hi entréssim, més aviat faríem nosa...

(Vaig fer que sí amb el cap.)

—...I, no obstant, entre vós i jo hi ha una qüestió pendent —acabà.

Jo trobava que tenia la raó, i per tal d'ajudar-lo vaig suggerir.

—I si anéssim a cops de puny?

—No, tampoc. Devem un cert respecte al progrés, pel prestigi del vostre país i del meu. És difícil —digué—, és positivament difícil.

Pensant, vaig trobar una solució:

—Ja ho sé! Ens ho podem fer a la ratlleta. Si guanyeu vós podeu usar el meu uniforme correcte i fer-me presoner; si guanyo jo, el presoner sereu vós i el material de guerra que porteu passarà a les nostres mans. Fet?

S'hi avingué, jugàrem i vaig guanyar jo. Aquella mateixa tarda, entrava al campament, portant el meu botí, i quan el general, ple de satisfacció pel meu treball, em va preguntar quina recompensa volia, li vaig dri que, si no li feia res, em quedaria la bicicleta.